

Koolide hariduslõhe süveneb

EPL 1997. 12. 11

Eestis on tekkimas hariduslik ebavõrdsus. Ääreala väikekooli ja suurlinna eliitõppeasutuse lõpetanute teadmiste vaheline lõhe süveneb, kuigi järgitakse enam-vähem sarnast õppeprogrammi.

Haridusfoorumi toimkonna korraldatud küsitlusele vastanud arvasid, et Eestis jääb maakoolide õpetuse tase linnakoolidele alla. Võimalusel korral saadavad vanemad lapsed linna õppima. Selle tagajärjel muutub maakoolide õpilaskond üha tagasihoidlikumaks. Haridusfoorumil osalejate hinnangul tuleb Eestis kehtestada haridusstandard, mis tagaks läbilöögi ka rahvusvahelises konkurents.

"Haridusseaduse järgi on Eesti üldhariduskool nn ühtluskool, mis annab kõigile võrdse ja võrreldava hariduse. Tegelikult ei pruugi meil enam ühtluskooli olla," nendib Pühajärve põhikooli direktor Ene-Mall Vernik, kes analüüsis küsitluse tulemusi.

Tallinlased–tartlased esirinnas

Tartu Ülikooli prorektor Teet Seene sõnul on viimase viie aasta jooksul ülikooli pürgijaid järjest rohkem, kuid nende seas on aina vähem äärealadelt pärit noori. Tema sõnul jagub hariduslikke ääremaid nii Eesti ida-, lääne- kui lõunaossa.

"Koolid on tasemelt erinevad ka ühes maakonnas," tõdeb Seene. "Kaugema nurga kooli on õpetajaid väga raske leida. Kui ühel aastal pole inglise keele õpetajat, teisel jäävad ära bioloogia tunnid, ei küünigi mõne Hiiumaa või Lõuna-Eesti kooli õpilaste teadmised suuremates keskustes õppivate eakaaslaste tasemele."

Tartu Ülikooli vastuvõtutalituse peaspetsialisti Aime Randveeru sõnul sai eelmisel aastal Tartu ülikooli kõige vähem sisse Hiiumaa noori – 16 üritajast vaid üks. Kõige paremini ei läinud ka Võru-, Harju-, Jõgeva- ja Pärnumaa tudengikandidaatidel.

Hiiumaa noored moodustasid ülikooli pääsenutest vaid 0,1%, Tallinna ja Tartu koolide lõpetajad ligi poole värskest üliõpilaskonnast. Linnadest kõige edukam oli aga Narva, kust pärit tudengikandidaatidest sai sisse ligi 37 protsenti.

Randveeru sõnul tullakse praegu kodust väga kaugel asuvasse kõrgkooli

Tallinna 21. keskkooli õpilastele annab ülikooli pürgimisel teatava kindlustunde eliitkooli taust.

RAUNO VOLMAR

õppima vaid siis, kui lähemal pole sama eriala lihtsalt võimalik õppida. See-gi on põhjuseks, miks mõnest piirkonnast on üliõpilasi vähem kui vanasti.

Tallinna Pedagoogikaülikooli vastuvõtukomisjoni vastutava sekretäri Aili Abeni sõnul on aastaid nende kooli sissesajatest ligi pooled olnud tallinlased. Eelmisel aastal läks eksamitel maakonniti teistest veidi kehvemini hiidlastel, järva- ja raplamaalastel. Samas olid kaugematest piirkondadest edukad viljandi-, võru- ja valgamaalased.

Abeni sõnul ei ole erinevus piirkondade vahel suur, pigem kõigub teadmiste tase maakonna sees. "Näiteks Tallinnaski on umbes kümme kooli, kust enamik lõpetajaist lööb konkursil läbi. Ent on ka selliseid koole, kust kõrgkooli sisse ei saada," nendib Aili Aben, lisades, et varasemate aastatega võrreldes on keskkoolide taseme-

vahe kindlasti suurenenud.

Tartu Ülikooli prorektori Teet Seene hinnangul on hariduse ääremaale jäämine ohtlik eelkõige sellele piirkonnale endale. "Keskustega võrreldes on neis tekkimas peale majandusliku ebavõrdsuse ka vaimne ebavõrdsus. Ääremaa jääb nii haritud inimesteta, kes võiksid ettevõtlikena teistelegi töökohti luua."

Ääremaalt ülikooli konkursita

Seene sõnul oleks üheks väljapääsuks riiklik otsus, et teatud piirkondade õpilased saavad kõrgkoolidesse sisse väljaspool konkurssi. "Me peame ka neile noortele šansi andma. Kui nad pole võimekad, langevad nad niikuinii ülikoolist välja. Tragimad saaksid aga õppides teistega võrdse erialase põhja alla," leiab ta.

Pühajärve põhikooli direktori Ene-Mall Verniku sõnul ei saa siiski väita, et vaid maakoolid on kehvast seisust. Linnakoolidki erinevad suuresti. "Ega linnaski ole häid õpetajaid piisavalt, neid ahvatlevad tasuvamad töökohad," nendib ta.

Verniku hinnangul on lati madalamale tõmmanud see, et koolid võivad senisest enam otsustada, mida ja kuidas õpetada. "Pole selgeks räägitud, millised teadmised peaks õpilane keskkooli lõpuks ikkagi saama. Samuti hindab iga kool ja õpetaja õpilasi erineva mõõdupuu järgi," väidab ta.

Haridusministeeriumi osakonnajuhataja Ants Egloni hinnangul pole Eestis keskhariduse tase halb, otsustusvabadus on andnud vaid väikese tagasihoidluse. "Peale "väikeste väetite" maakoolide on praegu raske ka vanamoealistel tuupimiskoolidel. Riigieksamite vastu protesteerivad aga millegipärast

peamiselt eliitkoolide esindajad. Ehk kardetakse oma kooli "elitaarsuse" pärast," oletab haridusametnik.

Sügisel haridusfoorumil avaldas tollane haridusminister Jaak Aaviksoo lootust, et riiklikud eksamid aitavad tagada ühtse haridustaseme. Riikliku eksamikeskuse direktori Andres Adamsoni sõnul teeb keskus riigieksamite järel õpilaste tulemustest kokkuvõtte, mis antakse edasi haridusosakondadele ja koolidele.

"Millistel koolidel või piirkondadel läks kehvemini, ei avalikustata. Ent eksamitulemuste põhjal saavad koolid ise oma õpetuse taseme kohta järeldused teha," leiab Adamson. Tema sõnul teavad haridusasjatundjad praegu, millistes piirkondades või koolides on nõrk tase, kuid see on avalik saladus.

MALLE PAJULA